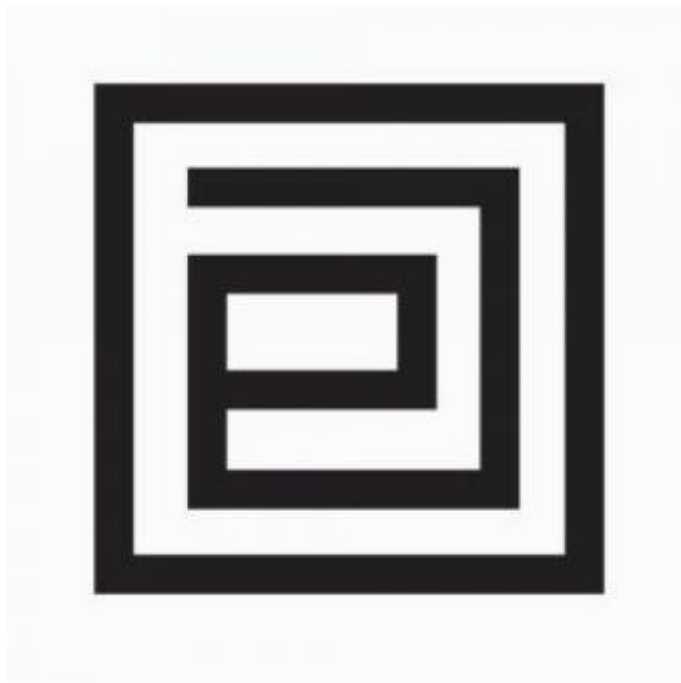

NÁVŠTEVA PREDSTAVENIA V TRNAVSKOM DIVADLE

V rámci svojho *Plánu činnosti na rok 2024* sa členovia Haulikovho inštitútu spolu so svojimi rodinnými príslušníkmi zúčastnili 7.mája 2024 divadelného predstavenia *Palárik a to jeho teátro*¹ v Divadle Jána Palárika v Trnave.

*Logo Divadla Jána Palárika v Trnave*²

Podľa divadelného webu tejto *inscenácie*, ktorá vznikla pri príležitosti 200. výročia narodenia Jána Palárika, *nechýba satirický humor, nadhľad a podmanivá hudba, ktorú hrajú naživo samotní herci.* Herec v hlavnej úlohe Jána Palárika nám dal *nahliadnuť nielen do Palárikovej mysle, ale najmä do jeho srdca.*³

¹ Porov. www.djp.sk/podujatia/palarik-a-to-jeho-teatro

² www.djp.sk

³ www.djp.sk/podujatia/palarik-a-to-jeho-teatro

Herci – zľava: Michal Jánoš, Matúš Beniak a Braňo Mosný⁴

Ako to v divadle býva, predstavenie nás: Pohládilo na duši, oddýchli sme si od denného kolobehu života, zamysleli sme sa nad podnetnými myšlienkami a úsmevné repliky nás veľmi rozosmiali!

⁴ www.djp.sk/podujatia/palarik-a-to-jeho-teatro

Niektorí účastníci divadelného predstavenia

Za umelecký zážitok veľmi pekne ďakujeme všetkým hercom, že sme *virtuálne* spolu s Palárikom prešli po niektorých jeho životných zastávkach od Rakovej - *rodiska*, cez Banskú Štiavnicu, Ostrihom a Pešť až po Majcichov, kde napokon ako miestny farár, zložil *predčasne* svoje kosti. ⁵

**S NAŠOU NÁVŠTEVOU V DIVADLE JÁNA PALÁRIKA
V TRNAVE SOM SI PRIPOMENUL I 10.VÝROČIE,
ČO SOM POŽEHNAL BUSTU FERKA URBÁNKA - V DEŇ
80.VÝROČIA JEHO ÚMRTIA ⁶ - AKO I BUSTU
JÁNA PALÁRIKA PO JEJ REINŠTALÁCII
A NÁSLEDNE AJ MÔJ ČLÁNOK V NAŠEJ ROČENKE I. ⁷**

Trnava, Divadlo Jána Palárika – 10.decembra v Roku zasväteného života a v Roku Sedembolestnej Panny Márie na Slovensku 2014

⁵ Porov. www.youtube.com/watch?v=C9EMFZcAa3U

Porov. www.youtube.com/watch?v=G3B71LyCJp8

⁶ Porov. ČAVOJSKÝ, L. 2011. *Ferko Urbánek alebo Náš divadelný šlabikár*. Bratislava: Hlbiny, 2011, 207 s. ISBN 978 – 80 – 970986 – 0 – 5.

⁷ ZEMKO, P. – MATÚŠOVÁ, I. 2017. *Ročenka Haulikovho inštitútu I. Od DSSJP k Haulikovmu inštitútu*, s. 89 – 90. Trnava: Vydavateľstvo Matúšová Ivona, 2017, 152 s. ISBN 978 – 80 – 89413 – 72 - 0.

V deň 80.výročia smrti Ferka Urbánka sa v Divadle Jána Palárika v Trnave uskutočnila reinstalácia busty Jána Palárika v Divadle Jána Palárika v Trnave. Palárikova busta bola premiestnená do foyeri divadla, kde ju požehnal doc. Pavol Zemko, predseda Haulikovho inštitútu v Trnave a člen Kultúrnej rady Trnavského samosprávneho kraja (TTSK). Prítomných privítal riaditeľ divadla Emil Nediela. Potom pozval všetkých prítomných hostí na prvé poschodie, kde bolo pripravené vedľa busty M. Sch. Trnavského odhalenie repliky busty Ferka Urbánka od autora Jozefa Pospíšila, do bronzu ju odlial Ladislav Sabo zo Serede, člen Kultúrnej rady TTSK. K prítomným sa najskôr prihovril so životopisnou črtou teatrolog PhDr. Anton Kret, CSc. Potom bustu odhalil Anton Kret spolu s Pavlom Zemkom, ktorý Urbánkovu bustu požehnal a následne sa príhovorom prihovril prítomným. Všetci zúčastnení sa napokon odobrali do Zrkadlovej sály, kde riaditeľka Divadelného ústavu Mgr. art. Vladislava Fekete spolu s kurátorkou otvorili výstavu o Ferkovi Urbánkovi.⁸

PRÍHOVOR

Vážený pán riaditeľ Divadla Jána Palárika v Trnave, Emil Nediela; rodina Ferka Urbánka; zástupkyňa Trnavského samosprávneho kraja; podpredsedníčka Haulikovho inštitútu, Ivona Matúšová; členovia Miestneho odboru Matice slovenskej; zamestnanci a priaznivci Divadla Jána Palárika v Trnave; ako i vy všetci milí hostia!

Trnavský hudobný skladateľ, Mikuláš Schneider – Trnavský, vo svojich spomienkach pod názvom: *Úsmevy a slzy*, v kapitole *Zo srdca* spomína, že napísal slovenskú učebnicu spevu a „*Keďže som v nej nechcel uvádzať len známe slovenské ľudové piesne, ale spestriť ju i piesňami novými, požiadal som nášho milého a populárneho*

⁸ Porov. <http://trnava.sme.sk/c/7541422/ferko-urbanek-sa-nadobro-usadil-v-trnavskom-divadle.html>

spisovateľa baťka Ferka Urbánka, aby mi napísal niekoľko básničiek pre školskú mládež, ktoré by som pre svoju učebnicu zhudobnil. Baťko Urbánek mojej žiadosti veľmi ochotne vyhovel a napísal mi pätnásť takýchto veršikov. Boli to milučké básničky napísané v prostonárodnom slohu. Každú básničku som si raz prečítal, natiahol päť vodorovných (lepšie povedané vodokrivých) notových čiar a ako som básničku čítal znovu, vsypal som do čiar už aj notičky podľa nápevu, ktorý mi pri čítaní veršika prišiel na um, a to bez toho, že by som bol pri tomto tvorení použil radírky, o ktorej sa hovorí, že bez nej sa komponovať nedá. Keď som bol hotový, povedal som si: Ach čo, pre školu bude dobrá! A takto som mal brevi manu hotových všetkých pätnásť piesní z jedného dňa na druhý. Keď som potom svojou učebnicou na ministerstve nepochodil, zahodil som ju i s pesničkami do kúta ako vyčítané noviny. Až raz ma môj dobrý priateľ nadporučík Vašek Pelikán, spevák – barytonista, požiadal o nejaké novšie piesne; mal vtedy spievať na októbrovej slávnosti. Povedal som mu, že bohužiaľ také piesne, s ktorými by sme pri takejto slávnosti mohli vystúpiť na sklade nemám. Mám tu – povedal som mu – iba nejaké drobizgy, sú to ale pesničky také skromné, že sa s nimi nemôžeme postaviť pred slávnostné obecnstvo. Keď bol na ne zvedavý, vyhrabal som odniekiaľ tie zahodené pesničky zo spevníčka učebnice. Vašek bol výborný spevák; sadol si ku klavíru a on spustil zamatovým barytónom: Hoj, vlast' moja! – Potom sme ich brali jednu za druhou. Vašek zajasal:

*Mikuláš Schneider – Trnavský (1881 - 1958)*⁹

Mikuláš, ty hovoríš, že s týmito drobizgami nemôžeme vystúpiť? – no uvidíš, čo to urobí!! 28.októbra sme vystúpili. Začali sme piesňou Hoj, vlast' moja. Ja som šuhaj z Trenčína. Keby som bol vtáčkom...keď sme predniesli Ružičky, obecnstvo nás nechcelo pustiť z pódia; museli sme pieseň vždy znovu a znovu zopakovať. Vašek ma objal (i ja jeho) a povedal mi: Čo som tým drobizgom predpovedal!? Keď sme piesne prednášali v Martine, úspech sa zopakoval. V roku 1920 vydal som tieto pesničky ako cyklus s názvom Zo srdca. Titul som vzal z piesne Hoj, vlast' moja (ty zem drahá ja zo srdca ťa milujem). Dnes už tieto piesne znárodneli. Možno keby ich vtedy Vašek Pelikán nebol vyforsíroval, ležali by ešte dnes zabudnuté v kúte, zaprášené a neznáme.“¹⁰

⁹ <https://operaslovakia.sk/mikulas-schneider-trnavsky-velky-autor-piesnovych-a-duhovnych-kvetov/>

¹⁰ SCHNEIDER - TRNAVSKÝ, M. 1959. *Úsmevy a slzy (Spomienky trnavského skladateľa)*, s. 152 – 155. Bratislava: Slovenské vydavateľstvo krásnej literatúry, prvé vydanie, 1959.

Z uvedeného citátu je potrebné si smerom k nášmu Ferkovi Urbánkovi, ktorého pamätnú bustu som pred chvíľou požehnal, povšimnúť Schneiderovo slovné spojenie: *nášho milého a populárneho spisovateľa baťka Ferka Urbánka*. Rozoberme si to po častiach:

- *nášho* – Schneider zadal svoje *spomienky* do tlače 28.júna 1958, t.j. dvadsaťštyri rokov po Urbánkovej smrti (31.júla 1858 – 10.decembra 1934) a už v tom čase bolo definitívne každému jasné, že Urbánek nepatrí len svojej rodine, ale vďaka Bohu nám všetkým, teda každej slovenskej rodine;
- *milého* – jeho tvorbou boli prevažne spoločenské komédie a komédiu nemôže písať smutný človek, lebo ako hovorí latinčina: *Nemo dat, quot non habet*, čo znamená, že *nikto nemôže dať to, čo nemá*; mal teda v zmysle tohto príslovia v sebe zakódovanú milotu a tú dával a vo svojich hrách nám zanechal;
- *populárneho* – z rozprávania starých ochotníkov často počúvam, že na dedinách s radosťou hrali jeho divadelné hry; alebo ako sme počuli zo Schneiderovho svedectva: to čo Urbánek napísal, ľahko sa znotovalo a mimoriadne rýchlo po uvedení do života zľudovelo;
- *spisovateľa* – okrem dramatickej tvorby a poézie bol aj publicistom a tvorcom autobiografických prác;
- *baťka* – v slovenskej histórii sa len málokedy stretávame s týmto pomenovaním duchovného vodcu slovenského rodu; matičiari ním dodnes volajú Svetozára Hurbana Vajanského a potom tento *titul* prešiel na Škultétyho; v tomto ponímaní je teda *baťko* najstaršia, najvýznamnejšia, jedinečná osobnosť slovenského národa, s ktorou sa spájajú otcovské vlastnosti podobné tomu v rodine.

*Ferko Urbánek (1859 - 1934)*¹¹

Z vyššie spomenutého plným právom tu oddnes bude Urbánkova busta bok po boku Schneidrovej, ktorý v ňom za života i po smrti videl *svojho milovaného a populárneho slovenského spisovateľa, jednoducho baťka.*¹²

¹¹ <https://zlatyfond.sme.sk/obr.php?obrazok=3>

¹² Porov. ČAVOJSKÝ, L. 2011. *Ferko Urbánek alebo Náš divadelný šlabikár*. Bratislava: OZ Hlbiny, 2011, 207 s. ISBN 978 – 80 – 970986 – 0 – 5.

Ďakujem všetkým, že som tu aj ja dnes mohol byť pri tom, veľmi si to vážim a ako bývalého tajomníka Spolku sv. Vojtecha ma poteší, že ak každý jeden z nás budeme tam, kde sme - ako Ferko Urbánek - pracujme pre blaho našej Katolíckej cirkvi a slovenskej vlasti! Žime teda tak, aby v našom živote platilo to, čo je aj v mnohých jeho dielach: Úsmev a radosť, lebo: Radosť rozdávaním rastie! Ďakujem za pozornosť!

Pavol Zemko,
predseda Haulikovho inštitútu